

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 20. september 2021

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Reaktioner på Broberg-artikel i Berlingske: Et interview i Berlingske for 19. september 2021 med naalakkersuisoq for udenrigsanliggender, erhverv, handel og klima har vakt betydeligt røre i Grønland. Pele Broberg var i Berlingske bl.a. citeret for at problematisere, om borgere i Grønland med ikke-inuitisk baggrund bør have adgang til at deltage i folkeafstemninger om selvstændighed. Formand for Naalakkersuisut Múte B. Egede udsendte samme dag en pressemeddelelse med overskriften "*Dementi: Naalakkersuisut arbejder på vegne af alle borgere i Grønland*". Han slog i pressemeddelelsen fast, at "*alle borgere i Grønland har samme rettigheder*", og at Naalakkersuisut og koalitionen ikke har til hensigt at fratage nogen borgere deres stemmeret.

Formanden for Naalakkersuisut skrev videre i pressemeddelelsen, at arbejdet mod et mere selvstændigt Grønland foregår i rammen af selvstyreloven og i samarbejde med den danske regering. Han pointerede hertil, at ressortansvaret for dette arbejde henhører under formanden for Naalakkersuisut og ikke under naalakkersuisoq for udenrigsanliggender. Endelig hedder det, at "*på baggrund af de ovennævnte skal det siges, at citeringen af Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv, Handel og Klima ikke er Naalakkersuits politik.*"

Det er i første række Brobergs udtalelser om adgangen til at deltage i folkeafstemninger, der har givet anledning til reaktioner i Grønland. Formanden koalitionen støtteparti Atassut meldte sig hurtigt i koret af kritikere. Aqqalu Jeremiassen skrev på FaceBook og i en efterfølgende pressemeddelelse, at Brobergs udtalelse vedr. stemmeret var '*højest uacceptabel*', og at Atassuts Inatsisartutgruppe nu tvivlede på, om man fortsat kunne have tillid til Naalakkersuisut. Han fandt, at Broberg havde begået for mange fodfejl og opfordrede formanden for Naalakkersuisut til omgående at skride ind over for Broberg. Formand for Siumut, Erik Jensen, og formand for Demokraatit, Jens-Frederik Nielsen, har ligeledes i udtalelser taget skarpt afstand fra Brobergs tanker om begrænsning af stemmeret.

Brobergs udtalelser til Berlingske gav også anledning til debat på IAs landsmøde, som gennemførtes i weekenden 17.-19.09.21. Formanden for Naalakkersuisut udtalte i forbindelse med debat om bestyrelsens beretning, at han havde igangsat 'en proces' vedrørende udenrigsområdet, og politisk næstformand Aqqaluaq B. Egede antydede, at der kan være en rokade i Naalakkersuisut undervejs. Aaja Chemnitz Larsen kaldte Brobergs adfærd skadelig for Grønland. Hun pegede i denne sammenhæng på Brobergs mangel på aktivitet på erhvervsområdet på en tidspunkt, hvor verden ligger åben for Grønland, og kritiserede ham for ikke aktivt at virke for initiativer, der kan understøtte en selv bærende økonomi.

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqquataa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

Berlingske-artiklen skabte heftig trafik på de sociale medier og i netavisernes kommentarspor, hvor langt de fleste har taget afstand fra Brobergs udtalelser.

Broberg selv har overfor Sermitsiaq tilkendegivet, at han ikke har haft til hensigt at gøre sig til dommer over, hvem der skal have lov at stemme om selvstændighed, idet denne beslutning ligger hos Inatsisartut og Forfatningskommissionen, og at hans udtalelser til Berlingske er blevet taget ud af konteksten. I en pressemeddelelse, som er offentliggjort på Naalakkersuisuts hjemmeside under overskriften ”Lad os tage debatten om, hvad vi kalder os”, skriver Broberg om sine udtalelser om rigsfællesskabet bl.a: *Min egen modstand imod betegnelsen, ”rigsfællesskab”, kommer sig af, at det ikke er et juridisk fast begreb, som vi fagligt benytter os af, når vi officielt går ud og repræsenterer Grønland udadtil. (..) Det er ”Kongeriget Danmark”, der benyttes, og der er i den sammenhæng ingen tvivl om, at det er Danmark, der bestemmer. End ikke en betegnelse som ”Kongeriget Danmark, Færøerne og Grønland” går an. ”Fællesskabet” og ”ligheden” er således ikke til stede i betegnelsen, som Danmark insisterer på at benytte.*

Når Naalakkersuisut, Grønlands regering, skal underskrive aftaler med tredjelande, insisterer Danmark på, at der i teksten står, at det sker på vegne af Kingdom of Denmark – ikke på vegne af ”rigsfællesskabet”. Og det selvom, at Danmark ikke er del af aftalen. Dette begrundes i Grundloven, som det grønlandske folk aldrig har deltaget i en folkeafstemning omkring. Når blot vi ønsker at kalde os et ”land”, er der problemer. For selvom vi helt bevidst ikke kalder os en ”stat”, er det for stærk kost for Danmark med ”land”. Danmark vil snarere kalde os et territorium eller blot en del af Kongeriget, og derved undlade at anerkende vort land. Det er klart, at Grønland i dag er del af Kongeriget Danmark. Det er en kendsgerning. Men hvis vi ikke kan anerkendes i hvad vi kalder os og hvis vi skal have ordentlig lighed og fællesskab i ”det såkaldte rigsfællesskab”, som færøske Høgni Hoydal i Færøerne ofte har kaldt det, så lad os få det reelt. Indtil da, vil jeg benytte mig af min ret til ytringsfrihed, og kalde Kongeriget det som Danmark juridisk kalder riget – Kongeriget Danmark. Hvad andre vil kalde det, er helt op til dem selv. Det skal der ikke herske tvivl om.

IA-formand genvalgt: På IAs landsmøde genvalgtes Múte B. Egede som formand. Der var ingen modkandidater. Som politisk næstformand genvalgtes Aqqaluaq B. Egede, ligeledes uden modkandidat. Der var kampvalg til posten som organisatorisk næstformand, idet Aaja Chemnitz Larsen udfordrede den siddende organisatoriske næstformand, Agathe Fontain. Agathe Fontain vandt denne afstemning med stemmerne 35-33.

Inatsisartut-året indledes: Inatsisartuts efterårssamling indledes fredag den 24. september 2021. Formanden for Naalakkersuisut har tidligere tilkendegivet, at han under samlingen vil indstille et nyt medlem af Naalakkersuisut til Inatsisartuts godkendelse, til erstatning for Eqaluk Høegh, der ultimo august udtrådte af Naalakkersuisut af helbredsmæssige årsager. Der spekuleres i den grønlandske presse i, at formanden for Naalakkersuisut vil benytte denne anledning til at annoncere yderligere udskiftninger eller rokader i Naalakkersuisut.

Mikaela Engell